SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:
Za celo leto predplačan 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman velja:
Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni", Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 292. V Ljubljani, v četrtek 19. decembra 1895. **Letnik XXIII.**

Državni zbor.

Na Dunaju, 18. decembra.

Posl. Purghart in tovariši so pričetkom seje stavili nujni predlog glede dovolitve državne podpore za nekatere češke občine. Predlog se je izročil budgetnemu odseku.

Posl. Neuber in tovariši so interpelovali trgovinskega ministra glede patentnega zakona na Ogerskem, ki stopi v veljavo z novim letom, in opozarjali ministra, naj se primerno ozira na dotični avstrijski zakon.

Nato nadaljuje zbornica posvetovanje o zakonu glede preosnove štatusa za zdravstvene uradnike. Prvi trije §§ se sprejmo nespremenjeni.

Pri četrti točki graja posl. Šamanek, da se sanitetni asistentje nastavljajo brez plačila. Po določbah tega paragrafa dospe zdravnik še le z 32 letom v deseti plačilni razred, kar je nečloveško. Tudi juristi služijo preveč dolgo zastonj. Konečno predlaga govornik, naj se nameščavajo samo adjutovani uradniki.

Poročevalec dr. Kathrein je proti predlogu, ker se oglasi vedno zadostno število mladih doktorjev, ki radi vstopijo v državno službo kot asistentje brez adjutuma.

Predlog poslanca Šamaneka se odkloni in se vsprejme dotična točka nespremenjena.

Posl. Perič pojasnuje sanitarne razmere in pomanjkanje zdravnikov v Dalmaciji ter predlaga, naj se nastavi za Dalmacijo poseben zdravstveni nadzornik, kar se vsprejme.

Potem preide zbornica na podrobno posvetovanje o državnem proračunu. Na dnevnem redu je proračun za notranje ministerstvo in sicer poglavja: „osredno vodstvo", „politična uprava v posameznih deželah" in „javna varnost".

Posl. Formanek navaja dolgo vrsto pritožb glede na politično upravo na Češkem. Govornik toži, kako neugodno se rešujejo prošnje za izredne podpore ob elementarnih nezgodah, kritizuje delovanje češkega namestnika. Potem preide govornik na okrajna glavarstva ter opozarja na mnogotere nepravilnosti glede nastavljanja in imenovanja uradnikov in glede preziranja češkega jezika.

Konečno izjavi, da mora vlada kmalu in veliko spremeniti v tem oziru, ako se hoče pravično izkazati nasproti češkemu narodu. Češki narod bode še nadalje vztrajal v boju za svoje pravice.

Poslanec grof Palffy omenja v svojem govoru državnih in zasebnih zastavnic. Gledé prvih zahvaljuje vlado, da je znižala zastavne obresti in da je del čistega dohodka porabila v dobrodelne namene. O zasebnih zastavnicah pravi govornik, da zahtevajo pogostokrat previsoke obresti in da vsled pomanjkanja potrebne pazljivosti podpirajo lupeže, ker sprejemajo ukradeno blago. Konečno izraža željo, naj bi vlada posredovala, da se odpravijo taki nedostatki in da se popolno odpravijo zakotne zastavnice.

Poslanec Kaiser poudarja potrebo preosnove določb gledé domovinskega prava in ustanovitve zavarovalnic za starost in onemoglost vsaj za obrtne delavce. Dalje zahteva zboljšanja uradniškega položaja, ne da bi vsled tega trpela kmetski in obrtni stan. Govornik priporoča dalje podeželjenje, oziroma podržavljenje zavarovalnic, jednostavno določbo pristojbin za politične komisije brez ozira na oddaljenost občine od političnega oblastva. Konečno govori za preosnovo notranje uprave pri zavarovalnicah proti nezgodam, graja način, po katerem se izdajajo dovolitve za žganjetoč, ker se s tem škoduje obrtu, pospešuje pa pijančevanje, ter izraža željo, naj bi se vlada pri teh preosnovah ozirala na vse narodnosti.

Poslanec Pfeifer navaja pritožbe Slovencev gledé preziranja slovenskega jezika ter spominja, da so že asirski kralji izdajali svoja povelja v raznih jezikih ter vpraša, ali bi ne bilo kaj tacega tudi v Avstriji mogoče. Oklici vlade in raznih oblastev naj se objavljajo Slovencem v slovenskem jeziku. Trdi se sicer, da manjka slovenskih kompetentov, kar se trdi tudi pri nastavljanju učiteljskih močij. Toda vlada ne pomisli, da se malokdo rad pripravlja za tako službo, ako vé, da je ne dobi. Slovenski zastopniki bodo z vso odločnostjo zahtevali, da se postopa nasproti slovenskemu narodu jednako pravično, kakor nasproti drugim narodom.

Poslanec Kronawetter graja najpreje, zakaj se več budgetnih poglavij ob jednem obravnava ter se pritožuje nad prikrajševanjem državljanskih pravic, posebno pa zborovalne pravice, in navede več slučajev, koder so vladni zastopniki brez vsakega povoda zaključili shode ali vzeli besedo govornikom. Nadalje graja nepostavno postopanje orožnikov in policije, ki prijemajo posamne osebe, ne da bi jim mogli dokazati kak prestopek. Konečno preide govornik na žensko vprašanje. Pred vsem obžaluje, da se ženskam zabranjuje ustanovitev novih obrtnih strok ter pozivlja vlado, naj sama skrbi za žensko osobje, ako noče, da bi si same pomagale do zaslužka.

Poslanec dr. Ebenhoch navaja mnogotere želje gledé politične uprave v Zgornji Avstriji. Govornik pojasnuje, kako se preoblagajo občinski uradi z raznimi opravili, ki ne spadajo v njihovo področje. Uvedbo domovinskega zakona bi občinstvo z veseljem pozdravilo. Zakon gledé delavskega varstva se mora razširiti in preosnovati ubožni zakon. Potem pojasnuje jako neugodne zdravstvene razmere.

Posl. dr. Scheicher predlaga, naj se razveljavi uradniški zakon, ter resolucijo, v kateri pozivlja vlado, naj izjavi, da bode uradnikom razven službe pustila popolno proste roke v izvrševanju njihovih političnih pravic. Konečno izraža željo, naj bi se podržavili vsi zavarovalni zavodi ter se pritožuje, glede postopanja oblastev pri oddajanju koncesij za gostilne.

Vladni zastopnik sekcijski načelnik Erb zavrača pritožbo glede protežije pri nastavljanju državnih uradnikov. V svoji 42 letni službi še nikdar ni opazil, da bi se plemičem dovolila kaka prednost pred drugimi (!).

LISTEK

Katoliški duhovniki na Rusko-Poljskem.

(Konec.)

Tej zahtevi pa Rim do sedaj nikakor ni mogel ugoditi, ker bi bil ruski jezik pri službi božji po mnenju poljskega ljudstva prvi korak v razkol. Tudi škofje in duhovniki so se tej nakani ruske vlade odločno zoperstavljali ter so šli raje v prognanstvo, nego s tem pohujšati ljudstvo. Za vzgled imamo nadškofa Hrinie wieckega, ki sedaj prognan živi v Lvovu.

Koncesija rimske stolice, da se smejo bogoslovci poučevati v ruščini, je bila tedaj res velika. Toda ruska vlada z njo še ni bila zadovoljna, ker je te stolice v katoliških semeniščih izročila razkolnim profesorjem. Rim je temu ugovarjal, toda do sedaj brezvspešno. Ruska vlada še ni mirovala.

Ko je sedajni car zasedel prestol, so dobili škofje ukaz, naj se vdanostna prisega v katoliških cerkvah čita v ruskem jeziku. Vsled tega ukaza je mej škofi nastala velika zmešnjava, ker so nekateri zaukazali, naj se prisega bere samo v poljskem, drugi v poljskem in ruskem jeziku. Poprejšni varšavski guverner Gurko radi tega ni izvajal kakih posledic. Sedanji guverner grof Šuvalov pa je naravnost duhovnikom zaukazal, ne zmeneč se za škofe, naj v ruščini naznanijo ljudstvu veselo novico o rojstvu prestolonaslednice. Kako bi bilo s cerkveno disciplino, ko bi duhovščina, ne oziraje se na škofe, sprejemala take ukaze!

Še bolj žalostno pa je, ako mora škof goreče duhovnike kaznovati, onih pa, ki svojih dolžnostij ne spolnujejo, ne sme grajati.

Ruski vladi pa je goreč duhovnik vedno sumljiv. Tako n. pr. carski ukaz z l. 1894 zaukazuje dušnim pastirjem, da smejo le svoje farane izpovedati — ptujih ne. Vse bratovščine, razun karmelske in rožnivenške, je vlada strogo prepovedala; zlasti bratovščino presv. Srca Jezusovega kot „novo vero" smrtno sovraži. Gorje duhovniku, ki bi se glede te kaj zakrivil.

Samo jeden dokaz! V Minogi kielceške škofije je bil katoliški župnik Val. Khaun radi pobožnega življenja že dolgo vladi sumljiv. Že v juliju 1892 so mu natvezli strogo hišno preiskavo. Nič pohujšljivega ni bilo najti pri župniku. Toda policija je preiskala tudi več župljanov — in groza, na prsih nekaterih so dobili škapulir bratovščine Srca Jezusovega. Guverner Gurko je vsled tega škofu kielceškemu zaukazal, naj premesti župnika v severni del škofije kot navadnega vikarja, ker je „državi nevaren". Župnik je dobil vikarijat v Lelowu. Župljani pa so se obrnili naravnost na carja, naj jim pošlje gorečega duhovnika nazaj. Tudi carici so poposlali jednako prošnjo. Na ukaz iz Petrograda je prišla l. 1894 v Minogo nova komisija, katera je pa dognala, da župnik ni zapisaval faranov v imenovano bratovščino, temveč štiri druge osebe. Te so šle tedaj radi „razširjevanja nove vere" za 3 leta v Sibirijo. Letos, dne 2. februvarija so jih odgnali.

Kaka usoda pa je župnika zadela? Mož je bil sedaj še posebne „državi nevaren". Grof Šuvalov je zato ukazal petrograjskemu katoliškemu škofu, čegar škofija obsega Sibirijo, naj mu ondi preskrbi kako službo. — Ako tako ravnanje s katoliškimi duhovniki ni barbarsko, ako se katoliška cerkev v takih razmerah prosto razvijati more, naj presodijo čitatelji sami.

Sekcijski načelnik Plappart pojasni tek preiskave glede stanja zavarovalne družbe „Avstrije“.

Posl. Steiner stavi nujni predlog, v katerem pozivlja naučnega ministra, naj dovoli, da smejo prositi za izpraznjena mesta na dekliških ljudskih in meščanskih šolah tudi moški učitelji.

Po daljšem govoru naučnega ministra, ki je povdarjal, da se mora staviti razloček mej teorijo in prakso, se je predlog odklonil.

Prihodnja seja jutri.

Pogodba z Ogersko.

(Spisal državni poslanec Fr. Povše.)

(Dalje.)

2. Oglejmo si Ogerski razvoj od leta 1867 do 1894.

L. 1869 naštelo se je v Ogerski 15 in pol milijonov prebivalcev, l. 1890 že 17½ milijonov; posebno meščanov naraslo je skoro za ¾ milijonov duš in v glavnem mestu naraslo je število prebivalcev od 254.000 na 492.000, torej v 21 letih pomnožilo se je budapeštansko prebivalstvo za 93 odstotkov.

Zanimivo je poznati razvoj kmetijstva v tej dobi, vsaj je Ogerska povsem poljedelska država. L. 1868 znašalo je površje njiv 17 milijonov oralov, l. 1890 že 21 mil. oralov.

Ogerska prideluje (brez Hrvatske in Slavonije) sedaj dokaj več, in to spričuje, kako velik napredek je storila v poljedelstvu od 1867 leta sem.

Pridelala je	l. 1869			l. 1893.		
pšenice	22¼	milij.	hektol.	55¾	mil.	hl.
rži	13¾	„	„	13¾	„	„
ječmena	8½	„	„	2¼	„	„
ovsa	11	„	„	24½	„	„
koruze	17½	„	„	46¾	„	„
repice (raps)	½	„	„	20¼	„	„
sladorne pese	5¾	„	„	15½	„	„

Le vina sedaj manj prideluje, to pa vsled po filokseri skoro povsem uničenih vinogradov. L. 1867 imela je Ogerska 435.000 oralov vinogradov, l. 1893 le 226.000 oralov.

Velik napredek storila je Ogerska v sviloreji. L. 1883 pridelalo se je 80.743 kilo svilnih kokonov, l. 1893 pa že 1,127.617 kilo, kar znaša 1,475.176 goldinarjev.

Tudi število živine je veliko, in statistika kaže, da ima Ogerska:

Konj 1,997.335, govede 5,592.873, ovac 11,180.841, prašičev 5,541.301.

Gospodarska velika važnost pa se nam kaže še bolj v izvozu kmetijskih izdelkov iz Ogerske. Žal, da so mi na razpolaganje le statistični podatki od l. 1889 naprej.

Izvozila je Ogerska: žita in moke l. 1889 za 144 mil. gld., l. 1893 za 171 mil. gld., živine, govede, ovc, prašičev, l. 1889 za 62 mil. gl., l. 1893 za 122 mil. gld., in sicer je posebno narasel izvoz prašičev, ki je znašal v 1889 l. 29 mil. gld., l. 1893 pa 71 mil. gld., in ni čuda, da to dela hudo konkurenco naši prašičoreji.

Tudi svinjske masti sedaj v podvojeni množini izvažuje (l. 1889 le za 1 milj. gld., l. 1894 za 1¾ milj.,) jajc v l. 1889 za 5¾ milj., l. 1894 za 11½ milj. gld.

V koliko je narasla v tej dobi ogerska obrtnija, smemo soditi iz sledečih podatkov:

L. 1869 štelo se je 645.964 oseb, ki so se pečale z obrtnijo, l. 1890 že 1,087.935 oseb, in to zopet kaže velik napredek Ogerske v obrtnijskem oziru. Dejansko ima Ogerska že 3713 tovarn.

Tudi rudniško premoženje njeno je naraslo. L. 1881 znašal je pridelek iz rudnikov 19 milj. gl. vrednosti, l. 1892 že 33 milij. gld.

Soli so nakopali l. 1881 za 11 milij. gld. l. 1893, že za 14,600.000 gld. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. decembra.

Dr. Herold, ki velja kot najspretnejši mladočeški državni poslanec, hoče odložiti svoj mandat in je to namero že naznanil klubu. Vzrok je nekda ta, ker hoče prevzeti deželno odborništvo.

Kmetiške zadruge. V torek je vlada umaknila predlogo o kmetiških zadrugah in rentnih domovih. Mi smo se bali, da se je vlada premislila, toda od kompetentne strani se poroča, da bode vlada v kratkem predložila zbornici to prevažno vprašanje. Načrt zakona se mora gledé zadrug ozirati na različne razmere v posameznih deželah. Ko se izvrši ta organizacija, treba bode hitro pričeti razbremenitev posestev, ki so preobložena s hipotečnimi dolgovi. Po izjavi poljedelskega ministra smemo upati, da predloga ne bode obležala mej nerešenimi akti.

Ogerski erar obsojen. Državno pravdništvo v Budapešti je vložilo tožbo proti župniku Zaymusu radi nekega članka, katerega je priobčil v slovaških „Nar. Novinah“. Dne 12. t. m. se je vršila kazenska obravnava pred porotnim sodiščem. Župnik je bil obtožen prestopka hujskanja proti mažarski narodnosti. Porotniki so pa zanikali vseh pet obteževalnih vprašanj in zatoženec je bil oproščen, erar pa je bil obsojen na poravnavo sodnijskih stroškov v znesku 90 gld. Kaj tacega se ne pripeti vsak dan. To je dokaz, da mora tudi na Ogerskem pravica zmagati.

Italija. Crispi je v ponedeljek v zbornici odgovarjal na mnoge interpelacije gledé Afrike. Povedal ni prav nič novega, le zatrjeval je, da Italija v Afriki ne išče vojske, temveč hoče le zavarovati svojo naselbino, in v ta namen mora dežela žrtvovati vojake in denar. Trdil je tudi, da je general Baratieri dobil več podpore, kakor jo je prosil. Ta trditev pa se ne strinja popolnem z resnico, ker Baratieri je od vlade že julija meseca zahteval večje podpore in opozarjal na nevarnost. O vsem tem pa vojni minister ni ničesa vedel, ker je vnanji minister Blanc molčal, meneč, da Baratieri pretirava. Vojni minister Mocenni je šele prve dni tega meseca zvedel, da je italijanska armada v nevarnosti. Lepe razmere!

Bojaželjna Italija. Sploh je navada modernih državnikov, da vso pozornost občinstva skušajo obračati na vnanje razmere vzlasti tedaj, kadar so notranje v največjem neredu. Tako sedaj dela tudi Crispi v Italiji. Dolgo časa je svoje verne slepil s sijajnimi zmagami v Afriki, dokler se ni pokazalo, da laški vojskovodje nič ne poznajo svojega bojnega stališča v Afriki, sicer bi ne bilo mogoče, da bi jim sovražnik kar v eni bitki pokončal nad 3000 vojakov. Italija bi seveda rada zbrisala ta madež, zato je nemudoma poslala mnogo vojaštva v Afriko in zahteva za vojskine namene 20 milijonov izrednega kredita. Lahi so zelo bojaželjni in mislijo na vojsko z Abesinijo, katero si hočejo osvojiti. Za to pa je 20 milijonov kredita še le začetek troškov, katere bo treba v že itak na robu gmotnega propada stoječi Italiji. Toda kaj se Crispi meni zato, tem potom si on upa še za nekaj časa obraniti večino v zbornici ter se še vzdržati na krmilu, katero bi mu bila nedavno že kmalu opozicija izbila iz rok. — To so nesebični prijatelji domovine!

Armenski mučeniki. „Daily News“ prinaša iz Carigrada poročilo, v katerem popisuje grozno nasilstvo na armenske kristijane. Turška vlada pa dela z vso silo na to, da pomohamedani kolikor največ mogoče ondotnih kristijanov. Poročilo pravi, da je prestopilo več tisoč kristijanov, večinoma protestantje, k islamu, veliko pa jih je raje prestalo mučeniško smrt. V mestu Jehme jih je umrlo 52, v Uzunu je skočilo 53 oseb v reko, poleg tega so jih pa še zasledovalci 85 postreljali. Na tisoče mladih žená in deklet so odvedli v sultanov harem. Akoravno se ne more z gotovostjo trditi, da je to poročilo povsem resnično, vendar pa nam dokazuje neresničnost turških uradnih poročil, ki trdijo, da so vseh nemirov krivi Armenci in da vlada sedaj vzgleden mir.

Slovstvo.

Knjige družbe sv. Mohorja za l 1895.

Ocenili Cirilski.

(Konec.)

Spregovoriti nam je še par besedij o jeziku v letošnjem koledarju. V obče se mora pripoznati, da so se gospodje pisatelji potrudili, da pišejo lepo in gladko. Da so se pa vrinili nekateri pogreški, to je čisto naravno. Tudi je skoro nemogoče, da bi vsi pisatelji pisali jednotno; da v jednem spisu beremo o „Pijemontcih“, v drugem o „Pijemontezih“, temu naj se nihče ne čudi. Tudi gre preveč pogreškov na rovaš stavcu, n. pr.: mi (13) mesto me, spomeni (19) mesto spomni, oremska fara (18) m. vremska, lorečan (22) mesto Lorečan, rešnje Telo (25) mesto Rešnje T., ogovarjanje (62) m. ugovarjanje.

Koledar je knjiga, v prvi vrsti namenjena priprostemu ljudstvu; ne smejo se torej v njem rabiti lokalne in manj znane besede, kakor tudi ne tujke. Ogibati se je ali pa razložiti besede, kakor: malokazna hiša (12) = malo lepa hiša, plôčnik (25) = ploščnati tlak, dosaden (27) = nadležen, molo (30) = ključ (v morje), bradnica in helebarda (31), kobáča (57) = kletka, pleterka (59) = pletena košara, žeje obroženeti (60).

Napačno je pisati: spoznavljati (2), vpljiv (28). Belje da pišemo: dolbina mesto dolblina (26), tempelj mesto tempel (26), možje mesto moževi (57), bolezen mesto bolenje (58), komparativ večzložnih besedij na -ejši mesto -iši. Oblika: zveča (57) je lokalna. Po nemščini diši tudi stavek: „Hiša je bila visoko dvignjena“ (31). Nemški Leipzig slovenimo navadno Lipsko, ne pa: Lipica (22). Namesto Neu Seeland (61) pišimo raje: Nova Zelandija. L. 1834 spada v četrto, ne v tretje desetletje (35) tega stoletja. Trnovska cerkev je nova stavba iz leta 1850, ne iz leta 1750 (42).

Oblike kakor: Kristus, Kristusa, Kristusov so se že tako udomačile mej ljudstvom, da jih ni zamenjavati z: Krist, Krista, Kristov (6, 7, 21)

Adjektivi, izpeljani iz lastnih imen dežélâ, mest, vasij itd. se pišejo z malo začetno črko, torej: loški, ne: Loški (18), dobski, ne: Dobski (36); istotako se piše tudi: šentjakobski, šentpeterski (42), velikonočni (43). Gospod (23) se piše z veliko začetno črko navadno le v pomenu: Bog.

Kar se tiče pisave tujih besedij, zlasti lastnih imen, menimo, da je najbolje, ako se ravnama po pravilu P. Škrabca (Cvetje, 1893, št. 6.): „Vsaj v knjigah in časnikih prostemu narodu namenjenih, naj se tuje besede, zlasti tuja lastna imena po izreku pišejo; v oklepih naj se pristavi tudi v izvirni pisavi, ako tisto ime ni sploh znano.“ Torej: Vičenca, Minčjo, Bikoča (Bicoccis), Čaldini (Cialdini) itd. (str. 38—40.) Odločno napačno pa je pisati: Vicenca (20, 38), Radecky. Glede zadnje besede omenimo, da če g. pisatelj piše Kustoca fonetično, bi moral s tem večjo pravico pisati tudi Radecki fonetično, ker je zadnje ime, vsaj pri nas bolje znano, kakor prvo.

Toliko se nam je zdelo potrebno omeniti o jeziku letošnjega koledarja. Priznati pa moramo, da so ti pogreški le posamični, tako da jih bralec niti ne opazi, ako ne čita knjige pazno, in ki niso nikakor na kvar dobremu vtisku, katerega stori letošnji koledar tako vsled svoje izbrane vsebine, kakor tudi lepih slik, ki ga krase, na vsakogar. Bog podpiraj i nadalje našo velevažno, našo vrlo družbo sv. Mohorja s svojo milostjo in svojim blagoslovom!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. decembra.

(**Osebne vesti.**) Kanonično vmeščen je bil danes č. gospod Anton Jemec na župnijo Podlipo. — Č. gospod Anton Krainer je prezentovan za župnijo Starilog na Kočevskem.

(**Železnica Divača-Loka.**) Razni listi so poročali, da je vlada konečno opustila misel, graditi železnico Divača - Loka. Mi te vesti nismo objavili, ker se nam ni zdela verojetna. Sedaj poročajo listi, da se v zadnjem času glede tega niso vršila nobena posvetovanja.

(**Pri občinskih volitvah v Selcih nad Škofjo Loko**) so bili izvoljeni: županom Franc Šlibar; občinskim svetovalcem Jos. Potočnik, Jan. Dolenc, Mat. Šmid in Fr. Heinriher.

(**Nove zvonove**) je danes blagoslovil p. n. g. generalni vikar pl. H. Pauker za nastopne cerkve: 1. za kapelico na pokopališču v Podkloštru na Koroškem (94 kg. in 50·5 kg.); 2. za podružnico St. Leonarda na Jami, fare Mavčiče, (336 kg. in 210 kg.); 3. za podružnico St. Lovrenca v Mali Bukovici, fare Bilje, na Primorskem (168 kg.); 4. za kapelico Presv. Trojice, fare Vseh svetnikov pri Mihalovcih na Štajerskem (110 kg.)

(**Današnjemu „Domoljubu“**) smo hoteli priložiti čedno kolorirano podobo ter smo to naznanili v listu, a ker slika ni pravočasno došla z Dunaja, bode jo kot prilogo prinesel še-le prvi „Domoljub“ po novem letu.

(**Poštne razpošiljatve o božičnih praznikih.**) Povodom izrednega pomnoženja poštnega prometa v bližajočem se božičnem času se bodo od 19. do 24. t. m. podaljšale uradne ure pri ljubljanski predaji pošiljatev vožne pošte, in sicer tako, da se bodo od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer brez presledka vsprejemale pošiljatve. Občinstvo se zaradi tega z ozirom na svoj lastni prid, kakor tudi na to, da pošti omogoči njeno težavno nalogo lože in ugodnejše rešiti, nujno prosi, da kolikor mogoče že v dopoludanskih urah ali vsaj kmalu popoludne pošiljatve na

pošto prinese, ako želi, da se iste takoj isti dan odpošljejo. Da gredo poštne manipulacije hitreje in ložje od rok, se priporoča, da so v zavoju, obsegu, teži in daljavi pota, katerega imajo narediti, primerno, trdno in trpežno narejeni in imajo natančen in razločen naslov. Naslov sam naj se napiše naravnost na papir, platno ali drugo, v kar se je blago zavilo; če bi pa to ne šlo, naj se na pošiljatev prišije ali pa tako prilepi, da se cel naslovni listek dobro in trdno drži, nikakor pa ne zadostuje naslov s pečatnim voskom napečatiti. Zelo se priporoča, da se tudi pošiljatvi sami pridene še jeden natančen naslov, ker je potem, ako se jo odpre, pošti mogoče, dostaviti jo tudi v tem slučaju, če se je zunanji naslov zgubil ali pa tako zbrisal, da ga ni mogoče brati. Tudi je želeti, da stranke spremnice pravilno napišejo in natanko naznanijo vsebino, da se jim ne delajo ovire pri predaji. Da bode mogoče dohajajoče pošiljatve hitreje dostavljati, se posamezne stranke vljudno naprosijo, da dostavljalca poštnih pošiljatev kolikor mogoče hitro in nemudno odpravijo t. j. hitro podpišejo oddajne liste in poravnajo poštne pristojbine; kajti vsako tudi najmanjše pridržavanje občutno zavira cel promet.

(**Razpisana služba.**) Na tržaški, oziroma kaki drugi državni cesti v deželi je razpisana služba cestarja z mesečno plačo 18 gld. Prošnje do 16. jan. 1896 c. kr. deželni vladi kranjski.

* * *

(**Milostljivi knezoškof lavantinski**) so šolskim sestram v Celju podarili 100 gld. za razširjenje ondotne dekliške šole. — Farnemu predstojništvu pri Sv. Hemi pa 20 gld. za nove zvonove.

(**Konference za moške**) ima te dni v Mariboru P. Al. Schweykart S. I. — Vdeležuje se jih veliko število mož vseh stanov. Končale se bodo dne 21ega decembra.

(**Iz lavantinske škofije.**) Č. g. Alojzij Šuta, kaplan pri sv. Margareti nižje Ptuja, je nastavljen kot provizor v Sevnici. — Č. g. Valentin Vogrinc gre za kaplana k Št. Margareti nižje Ptuja. — Novo mašo bode obhajal P. Osvald Šeme, novo posvečeni mašnik kapucinskega reda dne 29. t. m. pri Št. Leonardu nad Laškim Trgom. Razpisana je župnija Št. Jerneja pri Konjicah do 27. januvarja 1896.

(**V Studenicah**) na Slov. Štajerskem se bode ustanovilo bralno društvo, katero bo imelo dne 26. t. m. ob ½4. uri popoludne pri gosp. Koropecu osnovalni shod.

(**Odbor „celjskega pevskega društva“**) je za bodoče leto sestavljen iz nastopnih gg.: dr. K. Janežič, predsednik; dr. Fr. Tominšek, podpredsednik; Jos. Cilenšek, blagajnik; Ivan Rebek, Al. Trček, odborniki; Dr. Brvar, pevovodja.

(**Okrajnošolski svet v Konjicah**) je, kakor se nam piše, izrekel „pohvalno priznanje“ učiteljem, ki so letošnje elaborate konferenčne izdelali vsestranski temeljito. Rečeno pohvalo so zaslužili gg.: Brinar Franc, učitelj-voditelj v Črešnjicah, Cidrih Pavla, učiteljica v Ločah, Seidler Alojzij, nadučitelj v Konjicah, Tribnik Ludovik, nadučitelj v Zrečah. V minolem letu se je pohvala izrekla samo zadnje menovanemu, ta je pa letos dobil vrlo tovaršijo.

* * *

(**Zmrznil je**) slaboumni 32 letni Fr. Kremperle iz Koroške Bele. Dne 13. t. m. je zapustil slabo oblečen domačo hišo, 16. t. m. pa ga je dobil Ant. Kristan zmrznjenega zraven neke skale 200 korakov od doma.

(**Važno za katehete.**) Pogosto se dogaja, da odpusti kak učitelj otroke iz šole, ne mene se za to, so li zadostili znanju iz verouka, brez ozira na to, ali so prejeli sv. zakramente ali ne. Na raznovrstne pritožbe razsodil je visoki c. kr. dež. šolski svet 26. novembra 1894. l., št. 2957: Odločiti glede znanja iz verouka za izstop iz vsakdanje šole v ponavljalno, ozir. za odpustitev iz šole ima veroučitelj. S tem važnim odlokom so zaprta vrata samolastnemu postopanju nekaterih učiteljev, ki so odpustili marsikaterikrat otroke iz šole, ne glede na znanje iz verouka, in otrok, nezadostivši temu znanju, se lahko postavno primora verouk še nadalje obiskovati.

(**„Deutsche Zeitung“ in slovenski duhovni.**) Da list „Deutsche Zeitung“ še ni pozabil na svojo nemško-liberalno preteklost, spričuje najnovejši napad, s katerim se zaletuje v slovensko duhovščino na Kranjskem, očitajoč ji, da v krstnih maticah sloveni nemška imena, ter celo pozivlje nemške poslance, naj javno ugovarjajo tem nerednostim. — „Deutsche Zeitung“ naj je v tem oziru popolno mirna. Slovenski duhovni se strogo drže pri vpisavanju v matice določil zakona. Vzlasti na Kranjskem jim ni prilike v tem oziru vzbujati ogorčenost nemških listov, ker so le redko narejena nemška imena. Pač pa bi bilo prav, ko bi nekateri nemški matadori ne pačili sami svojih slovenskih imen.

(**Šolske hranilnice na Taljanskem**) vpeljali so leta 1876. Skrb na iste je prvi dve leti imelo po 522 učiteljev. Leta 1878 je za hranilnico skrbelo 1060 učiteljev, a leta 1893 že 8123 učiteljev. Otrok varčevalcev je v prvem letu oglasilo se 11.935, a v drugem jih je bilo 8096, v tretjem 17.759, potem je do leta 1889 število malih varčevalcev povspelo se do 105.121 šolarjev, sledeča leta pa 90 974, 103.109, 100.972 in leta 1893 malo manje, namreč 95.607 otrok. Prvo leto (1876) štelo se je 89.541 vlog v skupnem znesku za 32.048 82 lir, leta 1887 se je 876 115 krat vložilo skupaj za 464.697·05 lir, v sledečem letu je padlo število vlog, ali poskočila je številka v znesku, ker se je 624.979 krat vložilo za 496.563·99 lir, a leta 1893 imeli so 464.940 vlog za 39.443·55 lir. — Pri nas v Avstriji nimamo sicer uradno ustanovljenih „šolskih hranilnic“, ali da šolarji tudi varčujejo, vidi se iz letopisa c. kr. poštnohranilničnega urada. Naš list je iz istega že povedal, da je leta 1894 poštnohranilnično knjižico imelo 131.070 otrok, potem 323 183 učencev in dijakov. Da pri tem posredujejo duhovniki in drugi učitelji, tega pač ni treba praviti. Šolske hranilnice imamo torej tudi mi že v resnici, čeravno ne v takej obliki, kakor je to na Taljanskem.

Darila ljubljanskemu pomožnemu odboru za Ljubljano in okolico.

XLI. izkaz.

Vredništvo „Elbe-Zeitung“ v Ustju 2 gld. 20 kr.; F. Bernerjev hotel „Euler“ v Bazelu 35.65 frankov = 17 gld. 13 kr.; Schmid, Franke & Co. v Bernu 5 frankov = 2 gld. 40 kr.; dr. L. Beck v Rheinhütte 16 kron — 8 gld.; winterberška hranilnica 20 gld.; po Karolu Pollaku tu 163 gld. 57 kr.; Iv. Harler na Dunaju po Feliksu Urbanc 15 gld.; c. in kr. avstro-ogerski konzulat v Belgradu 39 gld. 50 kr., skupaj 267 gld. 80 kr., z že izkazano svoto 72.191 gld. 75 kr. skupna svota 72.459 gld. 55 kr.

Društva.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda na Vranskem) bo imela 29. t. m. ob 6. uri zvečer letni občni zbor v gostilni „Slovan“.

(Čitalnica ljutomerska) ima občni zbor 22. t. m. v društ. prostorih. Po zborovanju bo igra „Materin blagoslov“.

Telegrami.

Dunaj, 18. decembra. Cesar je imenoval komornika Ludvika grofa Apponyja dvornim maršalom na Ogerskem ter mu podelil čast tajnega svetnika.

Dunaj, 18. decembra. Prihodnja seja gospodske zbornice se vrši 20. t. m.

Dunaj, 18. dec. V trgovinski obrtni zbornici je naznanil predsednik Mauthner, da bode zbornica povodom razprave o pogodbi z Ogersko neodvisno in odločno postopala, ker ima toliko moči, da bode izvedla opravičene zahteve Avstrije, ako bode jedina.

Dunaj, 19. decembra. (Državni zbor.) V zbornici poslancev je predložil trgovinski minister načrt zakona, s katerim se spreminjajo nekatere določbe obrtnega reda. Ta načrt vzdržuje dokaz usposobljenosti za rokodelsko obrt, a je proti temu, da bi se zahteval tudi od podjetnikov, ki tovarniški poslujejo, in od trgovcev, zato da se varuje potrebno prosto gibanje pri trgovskih podjetjih. Na zadružnem polju se bodo z državno podporo snovale narodnogospodarske podporne naprave. Novela ima tudi namen, spopolnjevati zakon za varstvo delavcev ter se bodo v tem smislu poojstrile določbe za varstvo življenja in zdravja delavcev, za izplačevanje, odtegovanje delavske plače in delavske knjižice. Načrt se izroči stalnemu obrtnemu odseku. — Pacak je zahteval, naj vlada hitro vravna plače diurnistov. — Na to se je nadaljevala razprava o notranjem ministerstvu.

Opava, 18. decembra. Včeraj popoludne je na postaji Stibeneg na severni železnici skočil s tira tovorni vlak. Strojevodja je obležal na mestu mrtev, ostalemu osobju se pa ni pripetilo nič žalega.

Kolonija, 18. decembra. „Köln. Zeitg.“ se poroča iz Londona, da je odgovoril lord Salisbury na poziv nadvojvode vestminsterskega, naj naredi konec zločinstvu v Armeniji, da se na celini ne dogajajo več taki nemiri, ki bi zahtevali odločno akcijo. Dalje se je tudi bati, da ne bi Angleška morala sama postopati, ako bi preveč pritiskala na turško vlado.

Belgrad, 19. decembra. Poštni voz z denarno pošiljatvijo je bil oropan na potu iz železniške postaje na glavni poštni urad. Zločinec je še neznan.

Bruselj, 18. decembra. V današnji seji poslanske zbornice se je vnel mej vojnim ministrom in socijalističnim poslancem Defnetom hud prepir. Napovedala sta si dvoboj in imenovala vsak svoje priče. — Ko so se pa sošle priče obeh strank, se je zadeva poravnala mirnim potom.

Rim, 18. decembra. Posl. Grandi je prebral v današnji seji poročilo budgetne komisije glede dovolitve kredita za Afriko. Nato se vname živahna debata.

Carigrad, 17. decembra. Novoimenovani turški poslanik na angleškem dvoru, Kostaki Antopulos-paša, je odpotoval na svoje novo mesto.

Carigrad, 18. decembra. Danes so došle nove vojne čete v Zeitun. Pred pričetkom operacij se bodo vstaši še jedenkrat pozivali, naj se udajo.

Carigrad, 19. decembra. Guverner na Kreti zahteva od vlade, naj se posadka 15 batalijonov pomnoži za 10; začasno so dovoljeni štirje batalijoni.

London, 19. decembra. Poslanik združenih držav Bayard je včeraj pri banketu govoril miroljubno.

Ottowa, 19. dec. Časopisje se strinja z izjavo Salisburyjevo ter povdarja, da se mora Angleška vstaviti zahtevam Clevelandovim. Vlada v Kanadi mora resno misliti na deželno obrambo in mora pripravljena biti, ako sovražnik prestopi njene meje.

Novi Jork, 18. decembra. Na parniku „St. Pavla“ je razpočil parni kotel. Pet oseb je ubitih, 6 ranjenih.

Novi Jork, 18. decembra. Irska narodna zveza je izdala oklic, v katerem izjavlja, da prepusti zveznim državam v slučaju vojske z Angleži 100.000 vojakov v prosto razpolago.

Washington, 18. decembra. Zbornica je soglasno vsprejela načrt zakona, na podlagi katerega se predsednik pooblašča, da sestavi komisijo, ki ima določiti mejo Venezueli, in je v to svrho dovolila znesek 100.000 dolarjev.

Washington, 19. decembra. V senatu je predlagal Chandler načrt zakona, s katerim se dovoljuje kredit 100 milijonov dolarjev za napravo enega milijona orožja za pešce in za 6000 topov. Predloga se izroči odseku za vojaštvo.

Umrli so:

17. decembra. Ignacij Hann, umir. vojaški uradnik, 61 let, Florijanske ulice 16, plučna tuberkuloza.

18. decembra. Angela Rechberger, čuvajeva hči, 2 leti 7 mesecev, Kurja Vas, kolodvor, bronches pneumonia po ošpicah. — Angela Peterca, čevljarjeva hči, 5 let 8 mesecev, Poljanski trg 1, plučnica po ošpicah.

Najbolje priporočena za preskrbljenje vseh v kurznem listu zaznamovanih menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien, I. Bezirk, Stefansplatz Nr. 11, Parterre.

Tujci.

17. decembra.

Pri *Slonu:* Ribarz, Seidl, Mayr, Brauer, Mannchelm z Dunaja. — Stiger iz Celja. — Rayrich z Reke. — Deu iz Tržiča. — Schutz iz Kočevja. — Globočnik iz Kostanjevice. — Zeh iz Dun. Novega Mesta. — Nastran, Kranjec, Montigny iz Gradca.

Pri *Maliču:* Urbanija. Engel, Pordes, Hesal, Bober z Dunaja. — Kraumann iz Toplic. — Ullmann iz Budimpešte. — Loy iz Kočevja. — Paterny iz Prage. — Wogrinz iz Brežic. Findeys iz Gradca.

Pri *Lloydu:* Lajovič, Kolbe iz Vač. — Majcen iz Mokronoga. — Leve s Sv. Gore.

Pri *Južnem kolodvoru:* Malchin iz Kočevja. — Blau iz Gradca.

Pri *avstrijskem caru:* Meden iz Begunj. — Peče iz Radeč.

Pri *bavarskem dvoru:* Niedl z Dunaja. — Woldin iz Logatca. — Handler iz Gradca.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm
18	9. zvečer	733·1	+0·5	sr. vzh.	sneg	
19	7. zjutraj	730·1	+0·6	sr. zah.	oblačno	12·8
	2. popol.	729·1	+2·0	sl. ssvzh	„	

Srednja včerajšna temperatura +0·6°, in za 2·5 nad normalom.

Takoj sprejmem

učenca,

ki ima veselje za strojarski obrt in je krepkega zdravja.

Avg. Terpinc,
strojar v Kamniku.

754 3—2

Herbabny-jev podfosfornasto-kisli

apneno-železni sirup

Ta 26 let z največjim uspehom rabljeni, **prsni sirup raztaplja slez, upokojuje kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje** in **redilnost,** telo **jači** in **krepi.** Železo, ki je v sirupu v lahko si prisvajajoči obliki, je jako koristno za **narejanje krvi,** raztopljive **fosforno-apnene soli,** ki so v njem, pa posebno pri **slabotnih otrocih** pospešujejo **narejenje kostij.**

Cena stekleniči je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavijanje. 299 20—1

Svarilo! Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod jednakimi ali podobnimi imeni, a so **vendar povsoji sestavi in svojem učinku** popolnoma različne od našega originalnega 26 let obstoječega **podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa.** Zahteva naj te torej vselej **izrečno Herbabny-jev apneno- železni sirup. Pazi naj se tudi na to da je zraven stoječa oblastveno protokolirana varstvena znamka na vsaki steklenici** in prosimo, **ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z druzimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe!** 27 20—2

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“
VII/1, Kaiserstrasse 73 in 75.
Zaloga tudi skoro v vseh lekarnah.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, V.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, VIII. — Lekarna Trnkóczy, Dunaj, III.

Doktorja pl. Trnkóczy-ja

zeliščni sirop

imenovan tudi

sok za prsi, pluča in zoper kašelj

prirejen iz
planinskih zelišč in lahko razstopljivega vapnenega železa.
Steklenica z navodilom o porabi 56 kr., 1⅛ stekl. 5 gl.

Dobiva se v 734 3

lekarni Trnkóczy-jevi
poleg mestne hiše v Ljubljani.
Pošilja se z obratno pošto.

Lekarna Trnkóczy v Gradcu.

Družbinske igre

in vsakovrstne **igrače,** kakor tudi **galanterijsko** in **lesnorezbarsko blago** priporoča kot najpripravnejše za

božična darila

F. Stampfel v Ljubljani,
Kongresni trg, Tonhalle. 756 5-2

Vabilo

k

občnemu zboru

delniškega društva I. Narodni dom v Rudolfovem,

kateri se bode vršil

dné 4. januvarija 1896 ob 6. uri zvečer

v Narodnem domu.

Vspored:

1. Poročilo in račun za l. 1895.
2. Določba dividende.
3. Odločba gledé podarjene delnice g. dr. Tavčarja.
4. Volitev 7 udov v upravni odbor in 3 udov v pregledovalni odsek.

Račun za l. 1895 leži v notarski pisarni delničarjem v pregled.

Dr. Albin Poznik,
predsednik.

759 1—1

„Sičara“

720 11

Sidro

Liniment. Capsici comp.

18—1 **iz lekarne Richter-jeve v Pragi** 296

priznano **izvrstno bolečine olajšujoče mazilo** je dobiti posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 gld. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh **priljubljeno domače zdravilo** kar kratko kot 726 70-3

Richter-jev liniment s ‚sidro‘

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z znano varstveno marko „sidro“ kot **pristno.**

Richter-jeva lekarna
pri zlatem levu v Pragi.

Stanarinske knjižice
za stranke
z uradno potrjenimi določbami hišnega reda v slovenskem in nemškem jeziku, z razpredelbo za vplačevanje stanarine, vodovodne in mestne doklade, dobé se **komad po 15 kr., 10 komadov vkup 1 gld.** v
Katol. Tiskarni
v Ljubljani.

Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

Auer-jeva luč.

50% se prihrani na plinu.

Auer-jeva luč.

Najcenejša, najlepša, najbolj prijetna luč.

Auer-jeva luč.

Cena svetilke 5 gld.
brez strešice in montaže.

Dobiva se v 656 15-11
plinovi tovarni.

Auer-jeva luč.

Dunajska borza.

Dné 19. decembra.

Skupni državni dolg v notah	99 gld. 55	kr.
Skupni državni dolg v srebru	99 „ 70	„
Avstrijska zlata renta 4%	121 „ 30	„
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	99 „ 75	„
Ogerska zlata renta 4%	121 „ 50	„
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	97 „ 65	„
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	978 „ —	„
Kreditne delnice, 160 gld.	353 „ —	„
London vista	121 „ 10	„
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 „ 32½	„
20 mark	11 „ 86	„
20 frankov (napoleondor)	9 „ 60½	„
Italijanski bankovci	44 „ 20	„
C. kr. cekini	5 „ 74	„

Dné 18. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	147 gld. —	kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	157 „ —	„
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	191 „ —	„
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	97 „ 50	„
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 „ 50	„
Dunavske vravnavne srečke 5%	129 „ —	„
Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	107 „ 10	„
Posojilo goriškega mesta	112 „ —	„
4% kranjsko deželno posojilo	— „ —	„
Zastavna pisma av. osr zem.-kred. banke 4%	98 „ 75	„
Prijoritetne obveznice državne železnice	218 „ 75	„
„ „ južne železnice 3%	164 „ 75	„
„ „ južne železnice 5%	131 „ 50	„
„ „ dolenjskih železnic 4%	99 „ 50	„

Kreditne srečke, 100 gld.	201 gld. 50	kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	130 „ —	„
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	18 „ —	„
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 „ —	„
Salmove srečke, 40 gld.	68 „ 25	„
St. Genóis srečke, 40 gld.	70 „ —	„
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53 „ —	„
Ljubljanske srečke	24 „ 25	„
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	160 „ 50	„
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3320 „ —	„
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	444 „ —	„
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	93 „ —	„
Dunajskih lokal. železnic delniška družba	62 „ 50	„
Montanska družba avstr. plan.	65 „ —	„
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	149 „ 50	„
Papirnih rubljev 100	129 „ 50	„

Nakup in prodaja
vsakovrstnih **državnih papirjev, srečk, denarjev** itd.
Zavarovanje za zgube pri **žrebanjih,** pri izžrebanju najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev **naročil na borzi.**

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh **gospodarskih** in **finančnih stvareh,** potem o kursnih vrednostih vseh **špekulacijskih vrednostnih papirjev** in **vestni svéti** za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnic.

Izdajatelj: **Dr. Ivan Janežič.** Odgovorni vrednik: **Ivan Rakovec.** Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.